

POVIJEST HRVATA I SRBA:

PREGLED SADRŽI I POVJESNE OKVIRE SVJETA

Do 3000≈. PK. Zemlja, svemir, biljke i životinje, sastavljeni od materije, po Bibliji i Kuranu, stari su nekoliko tisuća godina a njihov izvor je duhovno biće Stvoritelj; starost ljudskog roda je nekoliko tisuća godina a potječe od Adama i Eve te Stvoritelja. Po Darwinovoj Teoriji evolucije, Zemlja i svemir stari su nekoliko milijarda godina a ljudski rod 100.000≈ godina i razvio se od životinja i materije i njihov izvor je nepoznat/nepostoji; Lomonosov, Redi, Mendel, idr. veliki znanstvenici-vjernici te paleontologija i fosili svjedoče inače; iz ničega, ljudi ne mogu stvoriti ni kapi vode ni jedne travke. Također, po Bibliji i Kuranu, grijeh, zlo, smrt i ljudska pokvarenost, pojavila se u svjetu poslije davolske prevare Adama i Eve i njihovog protivljenja svome Stvoritelju Bogu. Po nepisanim izvorima kao arheološke iskopine, prvi ljudi uključujući i pretke Slavena pojavljuju se na Bliskom istoku, Azija-Afrika (ne zna se točno kada – naselje/grad Jerihon 9000≈. PK) i šire se u Europu, najvjerojatnije preko Kavkaza i Balkana, u Sjevernu i Južnu Ameriku preko Aljaske, idr. na Zemlji. O potopu svjeta pred više tisuća godina pišu Biblija i Kuran, a “mucaju” geološki slojevi i *Ep o Gilgamešu* u Mezopotamskom Sumeru, idr. – prastare priče-predaje; poslije potopa moguće ledeno doba.

3000≈. PK. Pojava kulture-civilizacije na Bliskom istoku: kameno doba / neolitik prelazi u metalno, tj. bakreno-brončano-željezno doba, i usmena/nepisana prapovijest u povijest i pisanje; vjera u Boga/božanstva i zagrobni život; domestikacija biljaka i životinja; gradovi i države kao Sumer, Babilon i Egipat, idr. Početak kalendara u Egiptu; početak era: 3761. PK Židovske ere, 3102. PK Hinduske ere i 2698. PK Kineske ere u Aziji, a 3372. PK Majanske ere u Americi, idr.

1000≈. PK. Antika u Europi. Početak širenja kulture-civilizacije s Bliskog istoka preko Mediterana, Grčke i Balkana u Europu: pismenost, Kršćanstvo iz Židovskog/izraelskog Jeruzalema od 51≈, škole, itd. ← Na Balkanu, naselja/gradovi Atena i Plovdiv 7000≈. PK; 5000≈. PK kultura Vinča u okolici Beograda, naselje od 350≈. PK, danas glavni grad Srbije i bivše Jugoslavije; 3000≈. PK Vučedolska kultura u okolici Vukovara, Hrvatska; → 950≈. PK naselje Pula, Hrvatska: starija od Rima i Londona.

700≈. PK. Kovani novac u Aziji i Grčkoj; 1100≈. papirni novac u Kini i kod Islama, a 1600≈. u Europi; prethodi im barter trgovina, idr.

→ 1400≈. Moderno bankarstvo počinje se širiti iz Italije u Europu.

1≈. Isus Krist, osnivač Kršćanstva/Crkve, rođen u Betlehemu a 33≈. raspet i uskrsnuo u Jeruzalemu. Početak Kršćanske/Nove ere. **313.** Rimski car Konstantin iz Niša daje slobodu progonjenim Kršćanima, 330. prenosi prijestolnicu iz Rima u Bizant. Rimski carevi rođeni u okolici Srijema, 321. Valentinijan i 331. Jovijan. **347≈.** Sveti Jeronim, veliki biblijski učitelj, rođen u Dalmaciji.

→ Istočni sveci veleštovani na Balkanu: Dimitrije, Vlaho i Duje. 6. stoljeće: Eufrazijeva bazilika u Poreču, Hrvatska.

5≈.–19. stoljeće. U Europi, društveno/socijalno-ekonomsko-političko-ideološki sistem feudalizam, vlasništvo–najam zemlje: feudalski/plemići – kmetovi/seljaci. Prethode mu oblici robovlasništva, a sljede ga kapitalizam, komunizam-socijalizam, idr.

483.–565. Rimsko-bizantski car Justinijan, rođen u Srbiji, poznat po Corpus Juris Civilis, osnova glavnog pravnog sistema u svjetu – Hrvatska, Srbija, idr.

555≈.–1200≈. S prekidima, Rimsko-Bizantsko Carstvo (istočno), europska velesila, s prijestolnicom u Bizantu/Carigradu vlada na Jadranu – Dalmacija, Bosna i Srbija do Beograda, idr.

622. U Arabiji, Muhamed osniva vjeru Islam i piše njegovo sveto pismo Kuran. Početak Islamske ere i (vojnog) širenja Islama.

625≈. Na poziv rimsko-bizantskog cara Heraklija iz Carigrada, prema caru Konstantinu VII., velika seoba Hrvata, Srba i drugih Slavena iza Karpata (danas Poljska, Ukrajina, idr.; ime “Hrvat” u Rusiji, “Srb” u Njemačkoj) na Balkan, gdje, umjesto svoje stare vjere-mitologije s božanstvima Triglav, Vesna, idr., postepeno prihvaćaju pokrštavanje u Kristovoj Crkvi, Hrvati po rimskom obredu pod bizantskim utjecajem, obično zvani katolički, a Srbi po bizantskom i rimskom obredu, kasnije obično zvani pravoslavni, asimiliraju Ilire, a možda i Kelte, Avare i Gote, idr. te osnivaju vlastite države – vladari Višeslav, Domagoj, Branimir, Krešimir, dinastija Trpimirovića, idr. u Hrvata, a Višeslav, Radoslav, Mutimir, Časlav, dinastija Vlastimirovića, idr. u Srba.

→ 732. Na Balkanu, promjena granice među bizantskom/carigradskom, istočnom, i rimskom, zapadnom, patrijaršijom.

7. stoljeće. Katedrala u Splitu.

→ Nadbiskup Splita – primas Dalmacije i Hrvatske; 811≈. crkva Svetog Donata u Zadru, 1094≈. katedrala u Zagrebu, 1453≈. bazilika na Trsatu, katedrale 1431. u Šibeniku i 1882. u Đakovu, 2010. crkva Hrvatskih mučenika na Udbini, idr. – biseri svjetske umjetnosti.

8. stoljeće. Petrova crkva u Rasu kraj Kosova, Srbija.

→ Episkopija u Rasu; 1234≈. crkve u Mileševi i 1723≈. u Subotici; katedrale 1854. u Smederevu, 1866. u Kragujevcu i 1999. u Podgorici; hramovi 1989. Svetog Save u Beogradu i 2005. Svetog Dimitrija u Mitrovici, idr. – biseri svjetske umjetnosti.

808≈. Na Balkanu, franačka agresija na Bizant. 819.–822. Hrvatski vojskovođa, Ljudevit Posavski iz Panonije, uz pomoć dijela Srba i Slovenaca, brani Hrvatsku od franačkih napada i pljački.

863. Sveti Ćiril i Metod, bizantski misionari, slavenski apostoli i suzaštitnici Europe, djeluju u Moravi-Panoniji, a kasnije njihovih učenici na Balkanu gdje se širi slavenska pismenost na glagoljici i ćirilici, Biblija / Sveto pismo, liturgija i sakramenti, idr., i učvršćuje se Crkva/Kršćanstvo, tj. vjera u Bogočovjeka Isusa Krista Stvoritelja svjeta i Spasitelja od grijeha i zla, praktična ljubav prema Bogu i čovjeku – idealna osnova za pravedno i humano društvo te vječni život. Slaveni pokršteni do 988≈., a Europa do 1386≈.

867≈. Rimsko-bizantski car Bazilije I. odbacuje arapsko-muslimansku agresiju sa mora na Dubrovnik i slavenski Jadran.

10. stoljeće. Indijsko-arapski brojevi, 1234567890, u Europi.

10. stoljeće. Početak postepenog širenja prezimena iz Italije.

→ 1780. Uporaba prezimena obvezatna u Hrvata, a 1851. u Srba.

907. Pridošli Mađari iz istočne Europe ruše Veliku Moravsku državu i osnivaju svoju državu u Panoniji.

923. Bugari napadaju i okupiraju Srbiju; Hrvatska štiti Srbe.

925≈.–928≈. Prvi hrvatski kralj, Tomislav Trpimirović.

976. Ustanak balkanskih Slavena, cara Samuila, protiv Bizanta.

990≈.–1016. Jovan Vladimir, srpski vladar kneževine Duklje kraj Bara – uglavnom današnja Crna Gora.

1000≈.–1797. S prekidima, u Istri i Dalmaciji vlada Mletačka Republika / Venecija. Marko Polo 1254.–1324., mletački putnik.

1066. Benediktinski samostan monahinja-redovnica u Zadru.

→ 1241≈. Samostani Dominikanaca u Zagrebu, Pavlina 1404. kraj Karlovca, Franjevac 1500≈. u Fojnici, Karmelićana 1959. u Zagrebu, Isusovaca 1960. u Opatiji, idr. samostani u Hrvata.

1075.–1089. Zvonimir Dmitar, hrvatski kralj s prijestolnicom u Kninu; pomaže Crkvi; vrhunac hrvatskog kraljevstva/države.

1089. U Baru nadbiskupija; nadbiskup Bara – primas Srbije.

1094. Zagrebačka biskupija (i obred), od 1852. nadbiskupija. Prvi put spomenut Zagreb; 1850. sukobljeni Gradec i Kaptol ujedinjeni u jedan grad Zagreb, danas glavni grad Hrvatske.

1102. Personalna unija, "Pacta conventa", Hrvatske i ugarskog kralja Kolomana, nećak Ladislava – ugarska/mađarska premoć do 1918.

1113≈.–1199. Stefan Nemanja, pravoslavni katolik iz Duklje, otac Svetog Save, Veliki župan Raške, ratuje s Bizantom, osniva srpsku dinastiju Nemanjića, umire kao monah Sveti Simeon.

1171. Manastir/samostan Đurđevi Stupovi, zadužbina Stefana Nemanje, građen u stilu bizantsko-rimske, raške arhitekture-ikonografije.

→ 1190. Studenica, 1198. Hilandar, 1208. Žiča (1219. arhiepiskopija, prvi arhiepiskop Sveti Sava), 1265. Sopoćani, 1307. Praskvica, 1321. Gračanica, 1327. Dečani, 1388. Ljubostinja, 1484. Cetinje, 1509≈. Krupa, Hopovo, Krušedol, Tvrdoš, idr. srpski manastiri.

1175≈.–1236. Sveti Sava, srpski prosvjetitelj; Zakonopravilo, idr.

→ Sveta Jelena Anžujaska 1236≈.–1314.; Carica Milica 1335≈.–1405.; Jovan Branković 1465≈.–1502.; Vasilije Ostroški 1610.–1671.; Patrijarh Arsenije 1633.–1706.; Platon Banjalučki 1874.–1941.; Nikolaj Velimirović 1881.–1956.; idr.

1184≈.–1834≈. U katoličkoj Europi, crkvene i druge inkvizicije.

13. stoljeće. Andrija Buvina, hrvatski kipar i slikar.

→ Julije Klović 1498.–1578.; Tripo Kokolja 1661.–1713.; Ivan Meštrović 1883.–1962., veliki svjetski kipar i arhitekt; idr.

1204. Napad europsko-kršćanskih branitelja od arapskih Muslimana, križara iz zapada na Bizant; sljedi postepeni raskol u Crkvi, između Bizanta-Grka-Pravoslavlja i Rima-Latina-Katolicizma.

← 1202. Križari razaraju Zadar – grad osnovan 9≈ stoljeća PK.

1217. Stefan Nemanjić, Prvovenčani, sin Stefana Nemanje i Veliki župan, prima krunu od Pape Honorija III. i Svetog Save, i vlada Raškom s Kosovom, Dukljom, idr. kao prvi srpski kralj do 1228.

← Borbe kraljevskih dinastija za prevlast u srpskih Nemanjića i

hrvatskih Trpimirovića, a slično je bilo 1097., 1817. i 1941.

1239. Franjevci (monasi odnosno redovnici, fratri ili braća) u Hrvatskoj; 1291. u Bosnu ih poziva srpski kralj Dragutin.

1241. Mongoli-Tatari pustoše po Balkanu i istočnoj Europi.

→ Moskva i Rusija štiti od Mongola, Turaka, Šveda, idr. napadača.

1273. U Zagrebu prvi put spomenut Slavonski (Hrvatski) sabor.

→ 1858. U Beogradu osnovana skupština ili sabor Srbije. ← U srednjem vijeku, povremeni sabori u Hrvatskoj i Srbiji.

1288. Hrvatski Vinodolski zakonik, odjek praslavenske predaje.

1296. Kanalizacija u Dubrovniku, 1892. u Zagrebu; 1905. u Beogradu.

→ 1865. Kanalizacija u Londonu; ← u Indiji 2600≈. PK.

1317. Ljekarna u Dubrovniku, 1355. u Zagrebu; 1830. u Beogradu.

← 1241. Ljekarna u Trieru, Njemačka; 754. u Bagdadu, Irak.

1331.–1355. Srpski kralj i car, Stefan Uroš Dušan Nemanjić, Silni: pomaže Crkvi, izdaje Zakonik, ima dobre odnose s češkim kraljem i Papom, spor s Bizantom, Bosnom i Ugarskom, branitelj od Turaka. Careva sestra Jelena udata za hrvatskog kneza Mladena III. Šubića.

1340≈.–1391. Sveti Nikola Tavelić, hrvatski misionar i mučenik.

→ Teolozii Ivan Stojković 1395.–1443., Andrija Jamometić 1420.–1484., Juraj Križanić 1618.–1683., i Josip Stadler 1843.–1918.; Sveti Marko Križevčanin 1589.–1619. i Leopold Mandić 1866.–1942.; Blažena Ozana Kotorska 1493.–1565. i Marija Petković 1892.–1966.; Blaženi Alojzije Stepinac 1898.–1960.; idr.

1347. Bolnica u Dubrovniku, u Zagrebu 1804.; u Beogradu 1841.

← 400≈. Bolnice u Bizantu; 400≈. PK u Šri Lanki kraj Indije.

1348. Crna smrt, velika kuga, sije smrt po Europi.

1358.–1808. Dubrovačka Republika, biser slavenske i europske civilizacije, danas dio Hrvatske; grad osnovan u 7. stoljeću ili ranije.

1377.–1463. Slavenska kraljevina Bosna, 1463.–1878. okupirana Turskom, od 1853≈. Bosna i Hercegovina.

← U Bosni, Bogumili Kršćani, srpsko-hrvatsko rivalstvo, idr.

1389. Na Kosovu, Turci porazili srpskog kneza Lazara, njegove saveznike bosanskog kralja Tvrtka, hrvatskog bana Ivana, idr.

1440≈.–1807. Poljička Republika kraj Splita; Poljički statut.

1450.–1524. Hrvatski filozof i pisac, Marko Marulić.

← Herman Dalmatin 1110.–1160≈., iz Istre. → Ivan Gundulić 1589.–1638.; Ivan Lučić 1604.–1679.; Andrija Kačić Miošić 1704.–1760.; Ivan Mažuranić 1814.–1890.; Petar Preradović 1818.–1872.; August Šenoa 1838.–1881.; Blaž Lorković 1839.–1892., ekonomist; Vladimir Nazor 1876.–1949.; Miroslav Krleža 1893.–1981.; idr.

1453. Osmansko Carstvo, muslimanski Turci, okupiraju prijestolnicu Rimsko-Bizantskog Carstva, Bizant/Carigrad, danas Istanbul; pad Carstva. Jača turska agresija na kršćansku Europu.

→ U Europi širi se Renesansna kultura iz Italije.

1459.–1804./1815. Turska okupacija Srbije.

1483. Tiskanje prve knjige u Hrvata; 1494. u Crnoj Gori.

← 1450≈. Početak tiskanja u Njemačkoj, 1040≈. u Kini.

1492. Španjolska ekspedicija Kolumba plovi iz Europe u Ameriku a 1519.–1522. ekspedicija Magellana-Elcana oko svjeta.

→ Europljani u Americi, Australiji, idr.; globalizacija Kršćanstva.

1493. Krbavska bitka: Turci poražavaju hrvatsku vojsku; početak okupacije većine Hrvatske i Slavonije do 1699. U Srbiji, Bosni, Hrvatskoj, i drugdje, 2–4 stoljeća zlodjela: Turci provode nasilnu islamizaciju, divljačko ubijanje, npr. deranje kože na živo mitropolitu Pajsiju 1648., pljačkanje, rušenje, ugnjetavanje, odvođenje robova, otmicu djece – janjičari, idr.; masovni bijeg i pomak Srba i Hrvata, idr. prema zapadu sve do Gradišća.

1517≈. U Njemačkoj počinje reformacija Crkve – Protestantizam.

1527. Personalna unija: Hrvati izabiru austrijskog Habsburgovca Ferdinanda I. za hrvatskog kralja, od 1558. njemačko-rimski car.

1573. Matija Gubec podiže Hrvatsko-slovensku seljačku bunu.

1587. Reformirani Gregorijanski kalendar zamjenjuje stari zaostali Julijanski kalendar u Hrvata, idr., a u Srba, ne u Crkvi, 1920., u USA 1752.; u Rimu uveo ga je Papa Grgur XIII. 1582.

1607./1837. Osnivanje Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu; 1832. osnivanje Narodne biblioteke Srbije u Beogradu.

← 3. stoljeće PK. Osnovana knjižnica u Aleksandriji, Egiptu.

1609.–1630. Episkop Simeon Vratanja, biskup bizantskog obreda srpsko-pravoslavne eparhije Marča kraj Zagreba, priznaje i srpskog patrijarha iz Peća i rimskog papu, od 1611. do 1630., a njegovi nasljednici od 1630. do 1671. – Grko-Katolici.

1669./1874. Sveučilište u Zagrebu, 1808./1905. u Beogradu, idr.

←1088. Sveučilište u Bologni, 425. u Carigradu, idr.

1671. U Bečkome Novom Mjestu, Austrija, pogubljeni hrvatski branitelji od Turaka, Petar Zrinski i Fran Krsto Frankopan.

1683. Kod Beča, glavnog grada Austrije/Austro-Ugarske, poljski kralj Jan Sobieski zaustavlja daljnji turski prodor u Europu; početak opadanja turske moći na Balkanu.

← 1593. Kršćanska pobjeda protiv Turaka kod Siska, 1571. kod Lepanta. 1532. U Kiseju bitka za Beč: Hrvat Nikola Jurišić odbija više od 100 puta nadmoćnijeg Sulejmana "Veličanstvenog" i Turke. 1456. Kršćanska pobjeda protiv Turaka kod Beograda; ukazom Pape, po Europi u podne oglašavaju se crkvena zvona.

1711. U Dubrovniku rođen Ruder Bošković, svećenik, hrvatski i svjetski matematičar, fizičar, filozof.

1726.–1801. Srpski povjesničar i pisac, Jovan Rajić.

← Andrija Zmajević 1624.–1694.; → Dositej Obradović 1739.–1811.; Petar Petrović Njegoš 1813.–1851., vladika Crne Gore; Sándor Petőfi 1823.–1849., srpski Mađar; Jovan Jovanović Zmaj 1833.–1904.; Matija Ban 1818.–1903.; Isidora Sekulić 1877.–1958.; Ivo Andrić 1892.–1975., bosanski Hrvat, nobelovac; idr. **1755.** Žene dobivaju pravo glasa u Korzici kraj Italije, a pravo na kandidaturu za izbore u finskoj Rusiji 1906.; u Jugoslaviji 1945.

1760≈.–2000≈. Industrijska revolucija u Velikoj Britaniji i svjetu: pama i električna energija, mašine, tvornice, telefon, televizija, zrakoplovi, Internet idr. tehnologija te kapitalizam, komunizam-socijalizam, njihove zlouporabe i sinteze kao i problemi okoliša – globalizacija.

1783. U Francuskoj, ljudski let nad zemljom, u balonu.

1804. Karadorđe Petrović podiže Prvi srpski ustanak protiv Turaka, a drugi 1815. knez Miloš Obrenović. 1844. Načertanije, program srpske nacionalne politike Ilije Garašanina.

1809.–1813. Ilirske pokrajine Dalmacija, Istra i dio Slovenije pod vlašću Napoleonove Francuske do njenog poraza u Rusiji.

1815. Rusija i europska organizacija Sveta alijansa.

1819.–1854. Evroslav Lisinski, hrvatski glazbenik i skladatelj; Stevan Mokranjac, 1856.–1914. srpski glazbenik i skladatelj; idr.

← Od starina, bogate narodne pjesme, ples "kolo", itd., odrazi individualnog-kolektivnog karaktera Hrvata, Srba, idr. Slavena.

1820. Ruska pomorska ekspedicija otkriva kontinent Antarktiku.

1823.–1896. Ante Starčević, otac Hrvat, majka Srpkinja, političar, suosnivač Hrvatske stranke prava 1861., zagovara samostalnost Hrvatske od Austro-Ugarske, kleveče Srbe, omalovažava Hrvate, idr.

→ 1871. Eugen Kvaternik, pravaš, diže hrvatsko-srpsku pobunu. Slični hrvatsko-srpski odnosi ponavljaju se do danas, npr. Prosinečki, Petrović, Đoković i na stotine tisuća mješanih brakova.

1825≈. U Francuskoj, početak fotografije a 1857. snimanja zvuka.

1826. Matica srpska u Novom Sadu; 1842. Matica ilirska/ hrvatska u Zagrebu.

1834. U Srbiji ukinut feudalizam/kmetstvo/pronija/timar.

1835.–1846. Antun Mihanović, Hrvat, i Josip Runjanin, Srbin sazđaju hrvatsku himnu, "Lijepa naša domovino"; 1872. Srpsku himnu, "Bože pravde" sazđaju Jovan Đorđević i Davorin Jenko.

1841. U Hrvatskoj se osniva Ilirska (Narodna) stranka iz ilirskog/ slavenskog pokreta; 1881≈. osnivanje političkih stranaka u Srbiji.

1844. Narodni muzej (i galerija) u Beogradu; 1846. Hrvatski povjesni muzej (i galerija) u Zagrebu, idr.

1848. U Zagrebu, hrvatskog bana Jelačića ustoličuje srpski patrijarh Rajačić; ban Jelačić ukida feudalno kmetstvo, bori se protiv Mađara, pomaže Zagrebačku biskupiju, idr.

1850. Bečki književni dogovor o jedinstvenom književnom jeziku za razne južno slavenske dijalekte Srba i Hrvata: dogovoren istočno hercegovački dijalekt, ali ne i njegovo ime, osim "naš jezik"; Karadžić, Daničić, Sakcinski, Gaj, idr. su ga podržavali, ali nikad nije 100% ostvaren, iako je danas osnova za 4 književna jezika – srpski, pisan ćirilicom i sada nešto latinicom, crnogorski, bosanski, i hrvatski, povjesno pisan glagoljicom, ćirilicom (npr. 1100≈. Bašćanska ploča, 1512. Dubrovački molitvenik) i latinicom, a sada isključivo latinicom.

1856. U Smiljanu kraj Gospića, rođen veliki srpski, hrvatski i američki fizičar i izumitelj Nikola Tesla – električna struja, radio, idr.

1857. U Voloskom kraj Rijeke, rođen veliki hrvatski i svjetski geofizičar Andrija Mohorovičić.

1858. Kod Pančeva rođen srpski izumitelj Mihajlo Pupin; 1879. u Dalju kraj Osijeka, rođen srpski geofizičar Milutin Milanković.

1861. Veliki dakovački biskup i hrvatski dobrotvor/filantrop Josip Juraj Strossmayer, svećenik i povjesničar Franjo Rački, idr. u Zagrebu osnivaju Jugoslavensku/Hrvatsku akademiju znanosti i umjetnosti.

1868. Narodno pozorište u Beogradu; 1895. Hrvatsko narodno kazalište u Zagrebu.

1871. Metrički sistem u hrvatskim zemljama Austro-Ugarske, u Srbiji 1879.; u Francuskoj 1795.

1878. Rusko-turski rat završen pobjedom Rusije: Srbija, Crna Gora, Bugarska, idr. slobodne, Austro-Ugarska zamjenjuje Tursku kao okupator Bosne. 1881. Vojna krajina (1553≈.–1881.) ujedinjena s Hrvatskom i Slavonijom – "predziđe Kršćanstva".

1886. U Beogradu, Srpska skupština osniva Srpsku akademiju nauka; prvi predsjednik Josip Pančić, Hrvat.

1894. U dijaspori/iseljeništvu, u Pittsburghu, USA, osniva se Hrvatska Bratska Zajednica, a 1901. Srpski Narodni Savez.

← 1752≈. Srbi u ukrajinskoj Rusiji, 1880≈. Hrvati u Porveniru na jugu Čilea. → Danas, više od milijun Hrvata, i više od milijun Srba, u dijaspori: Europa, USA, Kanada, Australija, idr.

1905. U Hrvatskoj, Hrvatsko-srpska koalicija: štiti od Mađara i Talijana – nastavak sinergije u Vojnoj krajini protiv Turaka.

1912. Stadion Maksimir-Dinamo u Zagrebu; 1927./1963. Stadion Marakana - Crvena Zvezda u Beogradu, idr.

1912.–1913. Balkanski ratovi. Prvi rat: Srbija i balkanski saveznici protiv Turske; drugi rat: Bugarska protiv Srbije, balkanskih saveznika i Turske.

1914.–1918. Prvi svjetski rat. Austro-Ugarska, Njemačka, Turska, Bugarska, idr. protiv Srbije, Rusije, Francuske, Velike Britanije, Italije, USA, idr. Kosturnica srpskih, hrvatskih, idr. austro-ugarskih vojnika u Lazarevcu, Srbija. 1917. Njemačka pomaže Lenjinu, Staljinu (Gruzijac), idr. srušiti socijalističku vlast - demokraciju u Rusiji i uvesti bezbožni marksizam-kunizam; Rusija prestrojena u SSSR 1922.–1991. Poraz i raspad agresora Austro-Ugarske, poraz Njemačke, idr. Ukupne žrtve rata 15≈ milijuna mrtvih, uključiv Armenski, Asirski i Grčki genocid.

1918. Nakon pobjede u ratu, pod srpskom kraljevskom dinastijom Karadorđevića, ujedinjena Kraljevina Srbija i Crna Gora, a nakon odbacivanja Londonskog ugovora i Italije iz sjeverne Dalmacije i po volji većine i Srba i Hrvata, Kraljevina Srbija ujedinjena s slavenskim zemljama bivše Austro-Ugarske, tj. Hrvatska, Slavonija i Dalmacija, Bosna i Hercegovina, i Slovenija u Kraljevinu Srba, Hrvata i Slovenaca, 1929. preimenovanoj u Kraljevinu Jugoslaviju. Počinje srpsko-hrvatski spor o granici, političkoj, ekonomskoj i kulturnoj premoći, idr.

1918.–1920. Smrtonosna Španjolska gripa hara svjetom.

1919.–1946. Liga naroda – sjedište u Ženevi.

1928. Srpski ekstremist ubio Stjepana Radića idr. u Beogradu, a 1934. hrvatski ekstremisti idr. ubili kralja Aleksandra u Francuskoj.

1939. Hrvatska, Slavonija, Dalmacija, dio Hercegovine i Bosne ujedinjene u Banovinu Hrvatsku u okviru Jugoslavije – ujedinjenje koje Mađarska i Austrija nisu dopustile vjekovima.

1941.–1945. Drugi svjetski rat. Nacistička Njemačka i fašistička Italija, idr. razaraju Jugoslaviju. U nacističko-fašističkoj NDH, u Jasenovcu i drugdje, Paveličeve ustaše, sljedbenici A. Starčevića i pravaša J. Franka, zvjerski progone i ubijaju civile Srbe (Srbe i privode u katoličku Crkvu), Židove, Rome, idr., a Mihailovičević četnici civile Hrvate, idr. Hrvatski komunist, antifašist i partizanski vojskovođa, Josip Broz Tito, AVNOJ i jugoslavenski partizani, JNA, u krvavom ratu uz presudnu pomoć saveznika, poražavaju hrvatske ustaše, srpske četnike, Njemačku, Italiju, idr., a Talijane izbacuju iz Dalmacije i Istre do 1947. kao i Njemce iz Podunavlja. Vojne i civilne žrtve rata u Jugoslaviji uključujući Jasenovac i Bleiburg, 1≈ milijun, najviše Srba, zatim Hrvata, idr. Zagrebački nadbiskup Alojzije Stepinac, 1943. osuđuje ustaške zločine u Jasenovcu, a kasnije i zlodjela bezbožnog marksizma-kunizma. 1945. Američka atomska bomba bačena na Japan. Pobjeda saveznika – SSSR i vojskovođa Žukov, Kina, Velika Britanija, USA, idr.; poraz agresorske osovine – Hitlerova Njemačka, Italija, Japan, idr. Ukupne žrtve rata 75≈ milijuna mrtvih, apsolutno najviše Slavena, a Židova (Auschwitz idr.) relativno. Vrhunac stradanja Slavena u posljednjih 1000 godina, od Mongola-Tatara, Turaka, njemačkog rasističkog marksizma i fašizma/nacizma, idr., ali i od samih sebe.

1945. Organizacija Ujedinjenih naroda – sjedište New York i Ženeva.

→ Hladni rat: USA, NATO – SSSR, idr.; 1948. Opća deklaracija UN-a o ljudskim pravima; 1949. u SSSR ustrojena atomska bomba, a 1954. nuklearna elektrana, idr.; 1961. prva konferencija nesvrstanih država svijeta u Beogradu; vjekovni europski kolonijalizam i rasizam-segregacija/apartheid raspada se u Aziji, Africi i Americi.

1945.–1989. Tito i Komunistička partija prestrojili Kraljevinu Jugoslaviju u 6 federalnih/saveznih republika, a surovi kapitalizam u komunizam-socijalizam i uveli bezbožni marksizam. Maltretiranje Crkve i vjere, politička diktatura i jednoulmlje, žestoko do raskida s Staljinom 1948., industrijalizacija, radnička prava, društvena pravednost i diplomacija. Tito, predsjednik do smrti, 1980.

1950. Jugoslavija prvak svijeta na Šahovskoj Olimpijadi.

1957. Sputnik i početak Kozmičke ere; 1961. Jurij Gagarin, prvi čovjek u svemiru; 1969. Neil Armstrong, prvi čovjek na Mjesecu.

1958. U Bruxellesu, Europska ekonomska zajednica / Europska unija.

1960. Jugoslavija prvak svijeta u nogometu na OI – prve OI 776. PK / 1896.; 1991. Crvena Zvezda klupski prvak svijeta u nogometu.

1970. Jugoslavija prvak svijeta u košarci, idr.

1975. Helsinška konferencija za Europu od Atlantika do Pacifika.

1986. Jugoslavija prvak svijeta u rukometu, a Hrvatska 2003.; Jugoslavija prvak svijeta u vaterpolu, a Srbija i Crna Gora 2005., Hrvatska 2007., idr.

1989. U Rimu-Vatikanu susret dvaju Slavena: Mihail Gorbačov, vođa SSSR i autor glasnosti i perestrojke i Papa Ivan Pavao II., primas Crkve i učitelj Božjih zakona, ljudskih prava, sloboda i društvene pravednosti – sklonost pravdi, uključiv neprihvatanje rasizma, jedna je od karakteristika Slavena, unatoč njihove slabe razboritosti, sektaštva, ksenomanije, idr. Kraj europskog bezbožnog marksizma-komunizma koji je u povjesti svijeta s Hitlerovim fašizmom te s stoljetnim ubijanjem urođenika i ropstvom Afrikanaca/crnaca u Americi, idr., bio veliko zlo.

→ 1991. Likvidacija SSSR; 2015. Rusija idr.: Euroazijski savez.

1990. Slobodni demokratski izbori u Hrvatskoj, Srbiji i drugdje.

1991.–1995. U Jugoslaviji, oko 9 milijuna Srba, kompaktno na 125.000≈ km² u 9000≈ sela i gradova s 1800≈ župa/parohija i samostana, i oko 5 milijuna Hrvata, kompaktno na 65.000≈ km² u 5000≈ sela i gradova s 1000≈ župa i samostana; idr. Domaći rat i rascijep jugoslavenskih republika povodom rana iz prošlog rata, poremećenih razumjevanja i zabluda, šovinizma, demagogije, otvorenog i podmuklog vanjskog huškanja i u Bosni i Hercegovini odbacivanja Lisabonskog sporazuma: u Sloveniji kratki vojni sukob, u Hrvatskom Domovinskom ratu brutalni rat Hrvata i dio Srba – Srba i JNA, u BiH zvjerski rat Muslimana/Bošnjaka–Hrvata–Srba,

u Makedoniji mir. 1992. Republike postaju samostalne države u AVNOJ-skim granicama: krnja Jugoslavija (Srbija i Crna Gora, do 2006.), raskomadana BiH – Republika Srpska, presječena Hrvatska, idr. Ostaju mržnje, minska polja, porušeni domovi, stotine tisuća protjeranih i ubijenih, rane Vukovara i Srebrenice, Haški sud, idr., ali i pozitivni primjeri kao Goranski mirovni dogovor, beogradske ulice i škola s hrvatskim imenima, i kistanjski branitelj, časnik Budanko. Počela bezumna, nepravedna privatizacija s korupcijom i ogromnim vanjskim dugom; bijeg od vlastitih korijena, “janjičarstvo”, “holivudsko” idolopoklonstvo. Hrvatska uvodi novac kunu koja vuče korijene iz Slavonije i stare Rusije umjesto dinara. Božić, Uskrs, Sveti Petar i Pavao, Velika Gospa (Majka Božja), idr. – ponovno praznici, a 1. Maj kao spomen na radničke demonstracije 1886. u Chicagu – ostaje praznik. Crkvena kampanja u medijima protiv nekulturne i štetne psovke-bogohule. 1998. Mirna reintegracija Hrvatskog podunavlja.

1994. Susret patrijarha Pavla i Alekseja, i kardinala Kuharića u Sarajevu. Papina liturgija/misa u Zagrebu, najveći skup ljudi u povjesti Hrvata; Papa poziva zaraćene balkanske Slavene na pokajanje, pomirenje i bratsku solidarnost. 1998. Susret srpsko-pravoslavnih i hrvatsko-katoličkih biskupa BiH u Tuzli.

1999. NATO-vo bombardiranje Jugoslavije radi pobunjenih Albanaca na srpskom Kosovu, unatoč Papinog apela, i trganje Kosova od Srbije protiv odluke UN-a.

2005. Hrvatska prvak svijeta u tenisu, Davis kupu; Srbija 2010.

2009. Hrvatska u NATO-u, a 2013. u Europskoj uniji.

2010. U Vukovaru susret predsjednika Hrvatske Ive Josipovića i predsjednika Srbije Borisa Tadića u duhu Papine poruke iz 1994.

2012. U Dubrovniku, hrvatsko-katolički biskup Uzinić i srpsko-pravoslavni episkop Grigorije traže uzajmno oprostjenje.

2013. Na referendumu Hrvatska glasa za biblijski brak – istočno europska i slavenska solidarnost od Jadrana do Baltika i Pacifika.

2015. Hrvatska i Srbija među 193 priznatih država UN-a i više nacija (Kurdi, Kri u Kanadi, idr.), 3000≈ jezika i dijalekta, 12≈ vjera i više sekta te 7≈ milijarda ljudi u 6≈ milijuna naselja na Zemlji površine 149/509 milijuna km² – najveća država Rusija a po jeziku Kina, najveći grad Šangaj, najveća vjera Kršćanstvo. Danas je u Hrvatskoj 5000≈ uznika, u Srbiji 12.000≈, a najviše na svijetu u USA; od glada godišnje umire 3≈ milijuna djece i više od abortusa, ratova, idr., a kroz povijest glad je usmrtilo milijune ljudi u Irskoj, Francuskoj, SSSR, Iranu, Indiji, Kini, Koreji, Vijetnamu, idr. Nova godina, Uskrs, 1. Maj i Božić – svjetski praznici. Papa Franjo poziva svijet na život u skladu s pravdom i s okolišem te s milosrdem.

POJAŠNENJA

POVIJEST HRVATA I SRBA: PREGLED SADRŽI I POVJESNE OKVIRE SVJETA ИСТОРИЈА СРБА И ХРВАТА: ПРЕГЛЕД САДРЖИ И ИСТОРИЈСКЕ ОКВИРЕ СВЕТА

Nekomercijalno umnožavanje i izdavanje, u obliku A3 brošure od 4 stranice, plakata/postera, feljtona, 10x15 centimetara knjižice s ilustracijama i bibliografijom, i slično, uključiv moguće odvojene hrvatske i srpske verzije, na elektronski ili bilo koji drugi način, dozvoljeno je. **KARTA** – [HTTP://FSK.SI](http://FSK.SI). Tamnosinji dijelovi označuju slavenske republike u Europi i svijetu: Bugarska, Makedonija, Srbija, Crna Gora, Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Slovenija, Slovačka, Češka, Poljska, Ukrajina, Bjelorusija, Rusija. **AKRONIMI-KRATICE.** AVNOJ: Antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Jugoslavije; BiH: Bosna i Hercegovina; idr.: i drugi, drugdje; itd.: i tako dalje; JNA: Jugoslavenska narodna armija; km²: kvadratni kilometar; NATO: Sjevernoatlantski savez; NDH: Nezavisna Država Hrvatska; npr.: na primjer; OI: Olimpijske igre; PK: Prije Krista; SSSR: Savez Sovjetskih Socijalističkih Republika; tj.: to jest; UN: Ujedinjeni narodi; USA: Sjedinjene Američke Države; /: ili; ≈: oko(10); ← →: veći kronološki razmak. **INICIJATOR IZDANJA.** Sláviansko Xristianskoe Söbranie / Slavensko Kršćanski Zbor, Mississauga-Toronto. **POVOD/INSPIRACIJA/CILJ.** “Ne reci lažna svjedočanstva.” – 9./8. Božja zapovijed. “Upoznat ćete istinu, a istina će vas osloboditi.” – Ivan 8:32. “I zato je hitno i nužno sakupiti sve ono što ujedinjuje - a to nije malo - i time graditi nove perspektive bratske solidarnosti. (...) Obećanje: nema osude za onoga koji se, iako kriv, pokaje i sam bude milosrdnim prema svojoj braći.” – Papa IVAN PAVAO II., Zagreb, 11.9.1994. “Na našem lokalnom planu treba...da dođe, što pre, do potpunog pomirenja i obnove poverenja među balkanskim narodima koji su u novijoj istoriji mnogo puta, kako kaže naš nobelovac Ivo Andrić, ‘istovremeno činili nasilje i trpeli nasilje’.” – Patrijarh IRINEJ, Beč, 10.9.2010. “Razlog je Vašega prijedloga zaista važan i ljudski koristan, njegova je realizacija potrebna, jer napetosti napose poslije ratova uvijek dugo traju te se na njihovu uklanjanju treba raditi, uzimajući u obzir sve komponente koje mogu pomoći.” – Akademik PETAR STRČIĆ, Rijeka, 17.12.2013. **SAVJETNICI/RECEZENTI/LEKTORI.** Profesor DAMIR KARBIĆ, Zagreb; Profesor GABRIJELA KIŠIČEK, Zagreb; Profesor ANDRIJA VESELINOVIĆ, Beograd; DRAGAN CVETKOVIĆ, historik, Beograd. **NAKLADNIK.** Centar za mir, nenasilje i ljudska prava, Osijek <http://centar-za-mir.hr> 2017.